

Revisionsverkets ställningstaganden

Statens medfinansiering i dagpenningen

Revisionens primära mål var att utifrån relativt säkra premisser ge ett ställningstagande till om statens finansieringsandel av inkomstrelaterad dagpenning har betalats till arbetslöshetskassorna enligt bestämmelserna. Utifrån revisionen konstaterar revisionsverket att statens andel av finansieringen av inkomstrelaterad dagpenning har betalats till arbetslöshetskassorna enligt bestämmelserna, med undantag av de inkomstrelaterade dagpenningar som utifrån 6 kap. 3 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa har betalats för permitteringstid och som utifrån 2 kap. 4 § 2 mom. i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner inte ingår i statens finansieringsandel. Enligt Social- och hälsovårdsministeriets utlåtande kommer inkomstrelaterad dagpenning för permitteringstid inte att ingå i statens finansieringsandel, som fastställs hösten 2016.

Enligt 6 kap. 3 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska den inkomstrelaterade dagpenningen, till en mottagare av inkomstrelaterad dagpenning som inte har varit i arbete sammanlagt minst tre år innan rätten till arbetslöshetsdagpenning började, betalas för de 100 sista dagarna av dagpenningsperiodens maximitid till det belopp som den skulle betalas som grunddagpenning. Styrinformationen i arbetslöshetskassornas utbetalningssystem innehöll en felaktig definition enligt vilken dagpenning för permitteringstid som betalas till ett belopp enligt 6 kap. 3 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska registreras som statsandel.

Utifrån revisionen rekommenderar revisionsverket att alla arbetslöshetskassor kontrollerar hur 6 kap. 3 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa har tillämpats i utbetalningssystemet och korrigerar finansieringsandelarna för 2015 i både utbetalningsstatistiken och de slutliga finansieringsandelarna. Enligt de utlåtanden som revisionsverket har fått om utkastet till revisionsberättelse har finansieringsandelarna korrigerats i både utbetalningsstatistiken och de slutliga finansieringsandelarna.

Utifrån revisionen rekommenderar revisionsverket dessutom att Social- och hälsovårdsministeriet, vid utfallsanalysen av arbetslöshetskassornas utbetalda förmåner, bör fästa särskild uppmärksamhet vid att ingen statsandel i verkligheten ingår i sådana poster till vilka ingen statsandel kan beviljas enligt lagstiftningen eller statsbudgeten. Enligt 31 § 1 mom. i förvaltningslagen ska en myndighet se till att ett ärende utreds tillräckligt och på behörigt sätt. Denna allmänna skyldighet innebär att myndigheten ska skaffa en utredning om de fakta som har betydelse för att ärendet ska kunna avgöras, förutsatt att det av grunderna för fördelning av utredningsansvar inte följer att ansvaret tillkommer någon annan part.

Det andra målet för revisionen var att utifrån begränsade premisser ge ett ställningstagande till om inkomstrelaterad dagpenning har betalats till de slutliga förmånstagarna enligt bestämmelserna. Utifrån revisionen konstaterar revisionsverket att inkomstrelaterad dagpenning har betalats till de slutliga förmånstagarna enligt bestämmelserna.

Det tredje målet för revisionen var att utifrån begränsade premisser ge ett ställningstagande till om den interna kontrollen av finansieringsprocessen hade ordnats på behörigt sätt. Syftet var att till denna del ge ett allmänt ställningstagande till om man vid administreringen av statens finansieringsandel till väsentliga delar agerat enligt bestämmelserna och anvisningarna. Utifrån revisionen konstaterar revisionsverket att

Definitionen i arbetslöshetskassornas utbetalningssystem ledde till ett systematiskt fel

Social- och hälsovårdsministeriets roll i processen ska stärkas

den interna kontrollen av finansieringsprocessen i huvudsak ordnats på ett tillräckligt sätt, men att Social- och hälsovårdsministeriets roll i processen ska stärkas.

I praktiken baserar sig beloppet på statens finansieringsandel på den månatliga informationen från arbetslöshetskassornas utbetalningssystem. Systemen är levererade av två olika leverantörer. Utbetalningssystemen är i hög grad automatiserade på grund av att förmånsbeslut är massbeslut. Enligt avtalen mellan systemleverantörerna och arbetslöshetskassorna är det systemleverantören som svarar för att systemet fungerar. Däremot är det kassan som svarar för riktigheten i förmånsbesluten och den information som systemet genererar i enskilda fall.

I princip granskar Finansinspektionen inte riktigheten i förmånsbesluten eller funktionen i utbetalningssystemen. Social- och hälsovårdsministeriet har inte ålagts att övervaka arbetslöshetskassorna, eftersom tillsynen enligt lag är Finansinspektionens uppgift. Social- och hälsovårdsministeriet godkänner varje år på Finansinspektionens framställan statens slutliga andel av finansieringen av inkomstrelaterad dagpenning. Vid beslutsfattandet litar ministeriet på informationen från kassornas utbetalningssystem, det vill säga information som inte kontrolleras på ett systematiskt sätt. Detta är en väsentlig risk med tanke på att finansieringsandelarna ska vara riktiga och fullständiga. Utifrån revisionen rekommenderar revisionsverket att ministeriet i fortsättningen med jämna mellanrum säkerställer en tillräcklig tillsyn och kontroll av arbetslöshetskassornas utbetalningssystem, speciellt när det sker ändringar i lagstiftningen.

Utifrån revisionen vill revisionsverket lyfta fram bristen på kontroll och styrning i fråga om finansieringsprocessen och lagstiftningen. Social- och hälsovårdsministeriet har varken faktisk styrningsrätt eller möjlighet att påverka vid ordnande av ändamålsenlig kontroll i processen för inkomstrelaterad dagpenning. I lagstiftningen har kontrollen ålagts en instans utanför statsrådet, och med stöd av förvaltningsbeslut kan Social- och hälsovårdsministeriet varken ge Finansinspektionen uppgifter eller styra Finansinspektionens verksamhet.

Vare sig
utbetalningssystem
eller förmånsbeslut
kontrolleras ur statens
synvinkel

Revisionsverkets rekommendationer

1. Utifrån revisionen rekommenderar revisionsverket utredning av alternativen för att stärka Social- och hälsovårdsministeriets styrningsrätt i praktiken.
2. Alla arbetslöshetskassor bör kontrollera hur 6 kap. 3 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa har tillämpats i utbetalningssystemet och korrigera finansieringsandelarna för 2015 i både utbetalningsstatistiken och de slutliga finansieringsandelarna enligt 2 kap. 4 § 2 mom. i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner.
3. Social- och hälsovårdsministeriet bör försäkra sig om att ingen statsandel framöver betalas för utgifter för vilka ingen statsandel har fastställts enligt lagstiftningen eller statsbudgeten.
4. Speciellt när det sker ändringar i lagstiftningen, gäller det att säkerställa riktiga finansieringsandelar och att systemleverantörerna och arbetslöshetskassorna tillämpar och tolkar lagstiftningen.
5. I fortsättningen bör Social- och hälsovårdsministeriet med jämna mellanrum säkerställa en tillräcklig tillsyn av arbetslöshetskassornas utbetalningssystem.
6. Vid oklar avstämning av finansieringsandelar bör Arbetslöshetsförsäkringsfonden informera ministeriet så fort som möjligt för att kor-

rigeringen av finansieringsandelarna ska kunna göras på ett effektivt sätt. Ministeriet ska fatta ett separat beslut om gjorda korrigeringar.

7. Social- och hälsovårdsministeriet bör avstämma finansieringsandelarna i samarbete med Arbetslöshetsförsäkringsfonden innan de slutliga årliga finansieringsandelarna fastställs.
8. Ministeriet bör regelbundet lämna aktuell information om finansieringsandelarna och statistiken till Arbetslöshetsförsäkringsfonden.